

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 5-8. ÉVFOLYAM

A helyi tanterv alapját képező kerettanterv:

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára – Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam

Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelet, amely a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre.

6/2014. (I. 29.) EMMI rendelete 8. § 7(a) §-a: alapján a magyar nyelv és irodalom tantárgyat magyar nyelv és irodalom tantárgyra bontjuk.

Magyar nyelv 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoportok

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A szabadon tervezhető órakeretből a magyar nyelv tantárgy a 7. és 8. évfolyamon a kerettantervi javaslatához képest megemelt óraszámot kapott (heti 1, évi 34+2 óra).

MAGYAR NYELV

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	68+4	54	14+4
6.	2	68+4	54	14+4
7.	2	68+4	27	41+4
8.	2	68+4	27	41+4

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

5-8. évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni

múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.

- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- **A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.**
- **Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.**
- **A tömegkommunikációs eszközök tudatos használatára való nevelés a keresztyén értékek védelmét szolgálva.**
- A magyar nyelv tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- A magyar nyelv tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
- A magyar nyelv más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projekt munkák megalkotására lehet felhasználni.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítani, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A NAT alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a NAT-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. A magyar nyelv tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció alapjai	6	2	8
Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	8	3	11
Állandósult szókapcsolatok	5	1	6
A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	20	3	23
Hangalak és jelentés	6	2	8
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7	3	10
Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		2	2
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	18	72

6. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6	2	8
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46	10	56
Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2	4
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	18	72

7. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	4	9
Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek	12	29	41
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok	10	2	12
Könyvtárhasználat	0	2	2
Szövegértés és szövegalkotás	0	4	4
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	27	45	72

8. évfolyam: MAGYAR NYELV			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet	Témakör összidőkerete
Szövegértés és szövegalkotás	3	4	7
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése		4	4
Készüljünk a felvételire!	10	19	29
Összetett mondat a szövegben	8	6	14
Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	4	4	8

Könyvtárhasználat	2	4	6
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	27	45	72

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek

5. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kommunikáció alapjai	Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	2
Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata. Összefoglalás; Számonkérés	3
Állandósult szókapcsolatok	Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1
A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	A hangképzés biológiája, Beszédtechnika; Összefoglalás; Számonkérés	3
Hangalak és jelentés	Nyelvi humor; Összefoglalás; Számonkérés	2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	A szövegalkotás fázisai, gyakorlása A Biblia könyveinek használata	3
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		14+4

6. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Összefoglalás, számonkérés. Kreatív írás.	2

<p>Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben.</p> <p>A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók</p>	<p>Tulajdonnevek köznevesülése</p> <p>Köznevek tulajdonnévvé válása</p> <p>Történelmi ragadványnevek</p> <p>Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)</p> <p>A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	10
<p>Könyv-és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei</p>	<p>Református emlékek szűkebb környezetünkben.</p>	2
<p>Tanév végi ismétlés, rendszerezés</p>		4
<p>Összesen:</p>		14+4

<p>7. évfolyam: MAGYAR NYELV</p>	<p>Szabad órakeret:</p>	45
<p>Tematikai egység</p>	<p>Téma</p>	Óraszám
<p>A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése</p>	<p>A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben. Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</p> <p>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátítása. (A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése.</p>	4
<p>Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek</p>	<p>A szó szerkezetek és szókapcsolatok megkülönböztetése. Egyszerű mondatok elemzése. A főmondatrészek és bővítményeik. Szerkezeti ábrák. Az egyszerű mondat algoritmusának begyakorlása. A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus. Vonzatok és mondat szerkezetek. A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.</p>	29

A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Összefoglalás, számonkérés. A tanult anyagok mélyítése, gyakorlása, ismétlések, számonkérése	2
Könyvtárhasználat	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	A jellemzés gyakorlása bibliai alakok leírásával. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Összefoglalás, számonkérés.	4
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		41+4

8. évfolyam: MAGYAR NYELV	Szabad órakeret:	45
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Szövegértés és szövegalkotás	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. Érvtípusok: Egyenes érvelés, inverz érvelés	4
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai. Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán vagy egyházi személyiséggel. A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú. Gyakorlás, témazárók írása.	4

Készüljünk a felvételire!	Előző évek felvételi feladatlapjainak megoldása; rendszerezés, ismétlés, gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.	19
Összetett mondat a szövegben	A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái és helyesírása. Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.	6
Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	Kazinczy és a nyelvújítás. A nyelvújítás mulatságos túlkapásai (Kazinczy-szótár készítése) Összefoglalás, számonkérés.	4
Könyvtárhasználat	Állandó és időszaki kiállítások megtekintése, múzeumpedagógiai foglalkozás	4
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		41+4

4. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.
- Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.
- Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.
- A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.
- Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.
- A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.
-

5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

MAGYAR NYELV 5.

Témakör	I. A kommunikáció alapjai	Órakeret
Törzsanyag	A jelek világa A kommunikáció fogalma, tényezői A kommunikáció nem nyelvi jelei A kommunikációs kapcsolat A beszélgetés	6
Helyi többlet	Bibliai történetek dramatizálása. A szereplők megjelenítése gesztusokkal, mimikával, hanghordozással. A református iskolai élet sajátosságai, szabályok, szokásrendek, hagyományok, ezek feldolgozása.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése • A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben • A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása • A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése • A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése • Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása • Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben • Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése • A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása • A kommunikáció tényezőinek megismerése • A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása • A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása 		természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Témakör	II. Helyesírás, nyelvhelyesség	Órakeret
Törzsanyag	Hang és betű, az ábécé Betűrend, elválasztás Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	8

Helyi többlet	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata. Összefoglalás; Számonkérés	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban 		hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör	III. Állandósult szókapcsolatok	Órakeret
Törzsanyag	Szólások Szóláshasonlatok Közmondások Szállóigék Köznyelvi metaforák	5
Helyi többlet	Bibliából származó közmondássá, szólássá, állandósult szókapcsolattá vált mondások.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal 		állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Témakör	IV. A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret
Törzsanyag	Hangképzés, fonéma A magánhangzók csoportosítása Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás	20

	Összeolvadás Rövidülés Kiesés A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag	
Helyi többlet	A hangképzés biológiája – digitális anyagok –Beszédtechnika; Összefoglalás; Számonkérés	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése • A nyelvi elemzőképesség fejlesztése • A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai • A szavak szerkezetének felismerése • A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése • A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban • Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése • Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is 		beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Témakör	V. Hangalak és jelentés	Órakeret
Törzsanyag	Egyjelentésű szavak Többjelentésű szavak Azonos alakú szavak Rokon értelmű szavak Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak Hangutánzó, hangulatfestő szavak	6
Helyi többlet	Nyelvi humor; Összefoglalás; Számonkérés	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése • Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése • Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében 		egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör	VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat A leírás Az elbeszélés A párbeszéd A levél (hagyományos, elektronikus)	7
Helyi többlet	A szövegalkotás fázisai, gyakorlása A Biblia könyveinek ismerete, a biztos eligazodás segítése	3
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása • Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása • Reflektálás a szöveg tartalmára • Olvasási stratégiák alkalmazása • A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése • A kreatív írás gyakorlása • Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata • Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása • Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása • Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 		elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél,

Témakör	VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag	A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Helyi többlet	-	0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés • Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken • Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása • Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése 		könyvtár, katalógus, digitális adattárak, sajtó, folyóirat, rovat

Témakör	VIII. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret 4
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

MAGYAR NYELV 6.

Témakör	I. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret
Törzsanyag	A plakát, a meghívó A jellemzés	6
Helyi többlet	Keresztyén műsorok a médiában. Tömegkommunikációs eszközök tudatos használata, a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Összefoglalás, számonkérés. Kreatív írás.	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása • Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása • Reflektálás a szöveg tartalmára • Olvasási stratégiák alkalmazása • A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése • A kreatív írás gyakorlása • Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása • Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete 	plakát, meghívó, könyvismertető

Témakör	II. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret
Törzsanyag	Szóelemek, szófajok Az ige fogalma Az igeidők Az igemódok Az ige ragozása A leggyakoribb igeképzők Az igék helyesírása A határozószó A főnév Személynevek és helyesírásuk A földrajzi nevek és helyesírásuk Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk A melléknév	46

	<p>A melléknevek helyesírása</p> <p>A számnév</p> <p>A számnév helyesírása</p> <p>A névmások</p> <p>A személyes és birtokos névmás</p> <p>A kölcsönös és visszaható névmás</p> <p>A mutató és kérdő névmás</p> <p>A vonatkozó, határozatlan és általános névmás</p> <p>Az igenevek:</p> <p>A főnévi igenév</p> <p>A melléknévi igenév</p> <p>A határozói igenév</p> <p>Viszonyszók, mondatszók</p>	
Helyi többlet	<p>Régi magyar nyelvtaníróink</p> <p>Tulajdonnevek köznevesülése</p> <p>Köznevek tulajdonnévvé válása</p> <p>Történelmi ragadványnevek</p> <p>Bibliai nevek köznevesülése pl.: ádámcsutka, pálfordulás, mózeskosár, stb.)</p> <p>A Biblia gyakori személy- és földrajzi neveinek helyesírása.</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	10
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Helyesírási készség fejlesztése • A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése • A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban • A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók • Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata • Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása • Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése • Reflektálás a szöveg tartalmára • A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása • A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése • A kreatív írás gyakorlása • A helyesírási készség fejlesztése 		<p>szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A mérlegelő gondolkodás fejlesztése • A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése • A nyelvi elemzőkészség kialakítása 	
---	--

Témakör	III. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag	A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat Sajtótermékek jellemző jegyei	2
Helyi többlet	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel • Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán • Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról 		múzeum, kiállítás, gyűjtemény, célcsoport, könyvismertetés

Témakör	IV. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

6. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 204 óra.

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3-3 óra javasolt elosztása: 1 magyar nyelv, 2 irodalom.

A magyar nyelv óraszámai úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A helyi tanterv óraszám: 288 óra; heti 2 magyar nyelv és heti 2 irodalomóra

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell mérni (próbafelelései).

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

- Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.
- Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek

birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

- A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.
- A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.
- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

MAGYAR NYELV 7.

Témakör	I. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
Törzsanyag	<p>Kommunikáció szóban és írásban</p> <p>Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő</p> <p>Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás</p> <p>Vita és érvelés</p> <p>Kommunikációs zavar</p> <p>A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai</p> <p>Reklám, hirdetés, apróhirdetés</p>	5
Helyi többlet	<p>A választékos, tisztelettudó szóhasználat igényének folyamatos alakítása. A mai ember beszédhelyezetei. A beszéd és a hallgatás aránya. A befogadó hallgatás. A jellemek megnyilvánulásai a beszédhelyzetekben.</p> <p>Egymás gondolatainak meghallgatása, saját véleménnyel való kiegészítése, esetleg vitára bocsátása. A Biblia történeteinek tárgyalása során erkölcsi állásfoglalás a keresztyén tanítások alapján.</p> <p>A vita személyiségfejlesztő módszereinek elsajátítása. A disputa szerepe, jelentősége a reformáció történelmében, mai alkalmazhatósága. Ellentmondásos élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok, erkölcsi értékek feltárása, megbeszélése, megvitatása.</p> <p>A másokról alkotott vélemény megfogalmazásának módjai. Az építő, a bántó bírálat. A keresztyén bírálat fokozatai. A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása.</p> <p>Rövid alkalmi, ünnepi beszéd (reformáció ünnepe, karácsony, stb.) szövegének megfogalmazása, elemzése. Összefoglalás, számonkérés.</p>	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése • A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése • A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben • A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása • A szövegértési készség fejlesztése • A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése • Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása • Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben • A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása • Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése • Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával • A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése • A kommunikációs zavar felismerése, javítása 		<p>tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Vita- és érvelési kultúra elsajátítása • A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása 	
---	--

Témakör	II. Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szó szerkezetek, a szóösszetételek	Órakeret
Törzsanyag	<p>A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása</p> <p>Az állítmány</p> <p>Az alany</p> <p>A tárgy</p> <p>Határozók</p> <p>Hely-, idő-, állapot- és módhatározó</p> <p>Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó</p> <p>A jelzők</p> <p>Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)</p> <p>A mellé- és alárendelő szó szerkezet</p> <p>Az egyszerű mondat szerkezete</p> <p>Az egyszerű mondat helyesírása</p> <p>Szóképzés</p> <p>Alárendelő szóösszetételek</p> <p>Mellérendelő szóösszetételek</p>	12
Helyi többlet	<p>A szó szerkezetek és szókapcsolatok megkülönböztetése. Egyszerű mondatok elemzése. A főmondatrészek és bővítményeik. Szerkezeti ábrák. Az egyszerű mondat algoritmusának begyakorlása. A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus. Vonzatok és mondat szerkezetek. A törzsanyag elmélyítése, gyakorlás, rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.</p>	29
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése • A nyelvi elemzőkészség fejlesztése • A nyelv változásainak megfigyelése • A helyesírási készség fejlesztése • A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben • Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése • Az egyszerű mondat központozása • Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai • A mellérendelő és az alárendelő szó szerkezet fajtáinak megismerése, elemzése 		<p>egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szó szerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező] • A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata • A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása • A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete • Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása • Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata 	
--	--

Témakör	III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Órakeret
Törzsanyag	A köznyelv és csoportnyelvek Nyelvjárások Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	10
Helyi többlet	Aktív és passzív szókincs fejlesztése református tartalmakból. Nyelvváltozatok: A regionális irodalmi nyelv jelenléte Összefoglalás, számonkérés. A tanult anyagok mélyítése, gyakorlása, ismétlések, számonkérése	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása • A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek) • A nyelvek megjelenési formáinak ismerete • A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése • A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése • A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása • Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése 		irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Témakör	IV. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	helytörténeti emlékhely

Témakör	V. Szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	A jellemzés gyakorlása a Bibliából megismert alakok jellemzésével. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Elbeszélés, éírás, jellemzés, levél készítése.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
Bibliai, illetve eddig tanult tartalmak szereplőinek, alakjainak személyisége – írásbeli szövegalkotás. A jó és rossz, az igaz és hamis megkülönböztetésével, a valódi értékek felismerése és megbecsülése a hit ajándékának elfogadásához szükséges élmények, tapasztalatok megszerzése által megmutatja, hogy a világ megismeréséhez saját keresztyén kultúránkon át vezet az út. Úti napló, úti jegyzetek, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél készítése. Összefoglalás, számonkérés.	úti napló, úti jegyzetek	

Témakör	VI. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

MAGYAR NYELV 8.

Témakör	I. Szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Törzsanyag	A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	3
Helyi többlet	A Biblia tanítása alapján történő kritikai megnyilvánulások ismerete és betartása. Egymás gondolatainak, véleményének tiszteletben tartása. Érvtípusok: Egyenes érvelés, inverz érvelés. Összefoglalás, számonkérés.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> Különbéféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése 	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat, érvtípusok	

Témakör	II. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	<p>A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai.</p> <p>Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán vagy egyházi személyiséggel.</p> <p><i>A sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú</i></p>	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A tömegkommunikáció és a sajtó műfajainak megismerése. Kritikus szemléletmód kialakítása és fejlesztése a keresztyén értékek védelmét szolgálva. Keresztyén műsorok a médiában. A reklám médiumai, műfajai, hatásai. • Hír, interjú, riport, tudósítás készítése egyházi esemény kapcsán egyházi személyiséggel. • sajtó leggyakoribb műfajai: hír, tudósítás, interjú. • Gyakorlás, témazárók írása. 		interjú, riport, tudósítás, reklám

Témakör	III. Készüljünk a felvétélire!	Órakeret
Törzsanyag	Az eddig tanult ismeretek	10
Helyi többlet	Előző évek felvételi feladatlapjainak megoldása; rendszerezés, ismétlés, összefoglalás, számonkérés.	19
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban • A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben • A szókincs fejlesztése • Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése • A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése • Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása • Reflektálás a szöveg tartalmára • A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása • A hagyományos és a digitális írás fejlesztése • Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása • A helyesírási készség fejlesztése • A mérlegelő gondolkodás fejlesztése • A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása 		Az eddig tanult fogalmak átismétlése

<ul style="list-style-type: none"> Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése 		
Témakör	IV. Összetett mondat a szövegben	Órakeret
Törzsanyag	A mellérendelő összetett mondat Az alárendelő összetett mondatok A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat Az összetett mondat helyesírása Az idézés	8
Helyi többlet	A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái és helyesírása Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés.	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint Az összetett mondatok típusainak megismerése Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése A központozás megtanulása az összetett mondatban Az idézés szabályainak elsajátítása A többszörösen összetett mondatok. Körmondatok az irodalmi művekben; Az idézés fajtái Gyakorlás, összefoglalás, számonkérés. 		összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Témakör	V. Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan	Órakeret
Törzsanyag	A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint Nyelvünk eredete, rokonsága Nyelvtörténet, nyelvemlékek Nyelvújítás	4
Helyi többlet	Kazinczy és a nyelvújítás. A nyelvújítás mulatságos túlkapásai (Kazinczy-szótár készítése) Összefoglalás, számonkérés	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése 		rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó
Témakör	VI. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret

Törzsanyag	<ul style="list-style-type: none"> – A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata 	2
Helyi többlet	Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.	4
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
Református emlékek szűkebb környezetünkben. Helytörténeti események, emlékek keresése, emléktúrák szervezése – az emlékhelyek meglátogatása.		helytörténeti emlékhely

Témakör	VII. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag		0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A **tanár személyisége**, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tartozó tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fűrtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

Irodalom 5-8. évfolyam

Helyi tantárgyi tanterv

Általános tantervű tanulócsoporthoz

5-8. osztály

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

IRODALOM

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
-----------------	----------------------	---------------------	-------------------------------	---------------------------------

5.	2	68+4	54	14+4
6.	2	68+4	54	14+4
7.	2	68+4	54	14+4
8.	2	68+4	54	14+4

1. TANTÁRGYI BEVEZETŐ

5-8. évfolyam:

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.
- **Olvasóvá, Bibliaolvasóvá nevelés.**

- Az olvasmányok tanulságairól erkölcsi állásfoglalás megfogalmazása a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.
- A református iskolák hagyományrendszerének tudatos folytatása.
- Könyv- és könyvtárhasználat fejlesztése.
- Az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.
- Az irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
- A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.
- Az irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.

- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.
- A református helyi tanterv tartalmazza a református jellegből adódó célkitűzéseket. Az irodalom tantárgy tananyagának tükröznie és egyúttal szolgálnia, erősíteni kell iskoláink keresztyén szellemiségét.

2. A HELYI TANTÁRGYI TANTERV ÁTTEKINTÉSE

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	5	23
Petőfi Sándor: János vitéz	14	6	20
Szülőföld, táj - lírai és kisepikai alkotások	8	1	9
Prózai nagyepika – ifjúsági regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	1	11
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	4	1	5
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	14	72

6. évfolyam: IRODALOM			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Hősök az irodalomban	10	4	14
Arany János: Toldi	16	7	23
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	1	12

Prózai nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12	2	14
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5		5
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	18	72

7. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Korok és portrék	3	1	4
• A középkor			
• Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11	7	18
• Irodalmunk a 17-18. században	4	1	5
Klasszicizmus és romantika	32	4	36
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4	1	5
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	14	72

8. évfolyam: IRODALOM

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	14	7	21
A. Líra a 20. század első felének magyar irodalmában			
B. Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	2	13
C. „Vérző Magyarország” - Trianon	2	2	4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	12	1	13
A. Líra a 20. század második felének magyar irodalmában			
B. Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	1	5

C. Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2		2
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6	1	7
Szórakoztató irodalom	3		3
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4	4
Évfolyam összesen	54	14	72

3. A TANTERV HELYI TANTERVÉBEN A KERETTANTERV KIEGÉSZÍTÉSÉRE BIZTOSÍTOTT ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

5. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma. Összefoglalás, számonkérés.	5
Petőfi Sándor: János vitéz	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetséggondozás.	6
Szülőföld, táj	Válogatás a helyi kortárs költők azonos témájú műveiből. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	Választható tartalmak: A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		18

6. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hősök az irodalomban	<p>Választható művek:</p> <p>Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára)</p> <p>Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái</p> <p>Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb.</p> <p>A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	4
Arany János: Toldi	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	7
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	<p>Választható művek: Ady Endre: Karácsony</p> <p>Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony</p> <p>Juhász Gyula: Karácsony felé</p> <p>Fekete István: Róráté</p> <p>Kányádi Sándor: Hattyúdál</p> <p>Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel</p> <p>Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p> <p>Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke</p> <p>Irodalom és mozgókép</p> <p>Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy</p> <p>Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)</p> <p>Kőmíves Kelemen</p> <p>Szerelem a népdalokban:</p> <p>Tavaszi szél vizet áraszt</p> <p>A csitári hegyek alatt</p>	1

	Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	2
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		18

7. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Korok és portrék: A) középkor	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)	1
Korok és portrék: B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Választható művek: Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek) Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen Bibliafordítások (Vizolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava) Könyvnyomtatás jelentősége Zsoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert) Összefoglalás, számonkérés.	7
Korok és portrék: C) Irodalmunk a 17–18. században	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Összefoglalás, témazáró.	1
Korok és portrék: Klasszicizmus és romantika	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet	4

	<p>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</p> <p>Petőfi és Arany levelezése – részletek</p> <p>Arany János: Szondi két apródja</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.</p>	
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		18

8. évfolyam: IRODALOM	Szabad órakeret:	18
Tematikai egység	Téma	Óraszám
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében –</p> <p>Líra a 20. század első felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Ady Endre: Ember az embertelenségben</p> <p>Babits Mihály: A második ének (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?</p> <p>Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról</p> <p>Juhász Gyula: Anna örök</p> <p>Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú</p> <p>Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)</p> <p>Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak</p> <p>József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék</p> <p>Áprily Lajos: A rím</p> <p>Radnóti Miklós: Hetedik ecloga</p> <p>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</p> <p>Ajánlott, választható művek:</p> <p>Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztuskereszt az erdőn; stb.</p> <p>Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése;</p> <p>Pl. József Attila: Istenem</p> <p>Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/Húsvéti ének</p>	7

	<p>Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Tücsökgzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében –</p> <p>Epika a 20. század első felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)</p> <p>Móricz Zsigmond: Hét krajcár</p> <p>Móricz Zsigmond: A fillentő</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	2
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében –</p> <p>„Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Babits Mihály: Hazám</p> <p>Babits Mihály: Áldás a magyarra</p> <p>Juhász Gyula: Trianon</p> <p>Juhász Gyula: Testamentum</p> <p>Karinthy Frigyes: Levél (részlet)</p> <p>Márai Sándor: Napló (részlet)</p>	2
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében –</p> <p>Líra a 20. század második felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Nagy László: Az én szívem</p> <p>Nemes Nagy Ágnes: Félelem</p> <p>Csoóri Sándor: Szomorúság</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	1
<p>Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében –</p> <p>Epika a 20. század második felének magyar irodalmában</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)</p> <p>Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)</p>	1
<p>A 20. századi történelem az irodalomban</p> <p>(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)</p>	<p>Választható művek:</p> <p>Anna Frank naplója</p> <p>Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk</p> <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal</p>	1

	Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	
Tanév végi ismétlés, rendszerezés		4
Összesen:		14

4. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 5-6. ÉVFOLYAM

- Az 5–6. osztály irodalomtatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

- **Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:**
 - Család, otthon, nemzet
 - Petőfi Sándor: János vitéz
 - Szülőföld, táj
 - Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
 - Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
 - Hősök az irodalomban
 - Arany János: Toldi
 - Szeretet, hazaszeretet, szerelem
 - Gárdonyi Géza: Egri csillagok
 - Választható világirodalmi ifjúsági regény

- A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
- Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseire is kapcsolódnak.
- Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon.

- A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete.
- A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket.
- Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni.
- Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
- A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

5. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

IRODALOM 5.

Témakör	I. Család, otthon, nemzet – kispikái (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret
Törzsanyag	<p>Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p> <p>Petőfi Sándor: Egy estém otthon</p> <p style="padding-left: 40px;">Füstbe ment terv</p> <p style="padding-left: 40px;">Magyar vagyok</p> <p>Arany János: Családi kör</p> <p>Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér</p> <p>Fehérlófia</p> <p>Az égig érő fa (magyar népmese)</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról</p> <p>Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz</p> <p>Bibliai történetek</p> <p style="padding-left: 40px;">A világ teremtése</p> <p style="padding-left: 40px;">Noé,</p> <p style="padding-left: 40px;">Jézus születése,</p> <p style="padding-left: 40px;">A betlehemi királyok</p>	18
Helyi többlet	<p>Választható művek: A szűkebb természeti környezet, a családi kapcsolatok, ember – Isten kapcsolat, és a teremtés, eredet, hagyomány motívuma</p> <p>Petőfi Sándor: Arany Lacinak</p> <p>Pl. József Attila: Betlehemi királyok</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Ima a gyermekekért</p> <p>A szeretet I. Kor. 13:1-13</p>	5

	<p>Pl. Arany János: Fiamnak</p> <p>Ágh István: Virágosat álmodtam</p> <p>Tündérszép Ilona és Árgyélus</p> <p>Az Édenkert története</p> <p>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</p> <p>Dávid és Góliát, további bibliai történetek</p> <p>Bibliai történetek, példázatok pl. (Káin és Ábel, József és testvérei, Jákób és Ézsau, Rúth, Tékozló fiú, Dávid és Jonatán stb.)</p> <p>További ajánlott művek: Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve – részletek; Móra: Csalóka Péter; Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád; Attila földje (népmese)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	
--	---	--

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása 	<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én, Biblia, példázat</p>

Témakör	II. Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: János vitéz	14
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása. Gyakorlás, összefoglalás, témazáró, tehetség gondozás.	6

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A mű szövegének közös órai feldolgozása A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor 	<p>verses epika, elbeszélő költemény;</p> <p>ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét,</p>

	további alakzatok: felsorolás, felkiáltás, kérdés, ismétlés; dialógus, monológ, a jellemzés eszközei, leírás, epizód
--	--

Témakör	III. Szülőföld, táj	Órakeret
Törzsanyag	Petőfi Sándor: Szülőföldemen Petőfi Sándor: Az alföld Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet) Nagy László: Balatonparton Weöres Sándor: Tájkép	8
Helyi többlet	Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása • A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben • A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján • A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése • Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése • A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival • Irodalmi atlasz vagy térkép használata • A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal • Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 		<p>hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás, kortárs</p>

Témakör	IV. Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret
Törzsanyag	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK

<ul style="list-style-type: none"> • Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése • A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás • A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése • Egyes szereplők jellemzése • Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása • A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban 	<p>Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő, regény, ifjúsági regény, karakter, személyiség, közönség</p>
--	--

Témakör	V. Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret
Törzsanyag	Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogánccs (Egy kiválasztása kötelező.)	4
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése • A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás • A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése • Egyes szereplők jellemzése • Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása • A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban 		

Témakör	VI. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

- Petőfi Sándor: János vitéz
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

- Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
- Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
- Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
- Arany János: Családi kör (részlet)

IRODALOM 6.

Témakör	I. Hősök az irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	<p>1. Hagyomány és irodalom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arany János: Mátyás anyja • Arany János: A walesi bárdok <p>Hősök–mondák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beckó vára <i>vagy</i> Csörsz árka • Szent László legendája <i>vagy</i> Lehel kürtje <p>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) <i>vagy</i> Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) <p>A kettő közül az egyik választható.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Torna vára (Felvidék) <i>vagy</i> Tordai hasadék (Erdély) <i>vagy</i> A Lendvai vár (Muravidék) <i>vagy</i> délvidéki Mátyás-mondák <p>A felsoroltak közül az egyik kötelező.</p> <p>Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.</p> <p>2. Irodalom és mozgókép</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p>	10
Helyi többlet	<p>Választható művek: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata; Lengyel Dénes: Régi magyar mondák (Pl. A csodaszarvas, A fehér ló mondája, Szent István király intelmei, Julianus barát, Mátyás király könyvtára)</p> <p>Pl. Kallós Zoltán: Székely népballadák, Pl. Gabányi János: Magyar várak legendái, Pl. Szombathy Viktor: Száll a rege várról várra- szlovákiai vármondák, Pl. Mátyás király tréfái</p> <p>Próbatételek bibliai történetekben: pl. Pál hajótörése, Dániel a tüzes kemencében, Pál a filippi börtönben, Péter szabadulása a börtönből, Ráháb története stb.</p>	4

	A művekhez kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése Irodalmi atlasz vagy térkép használata Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás monda, rege, legenda	

Témakör	II. Arany János: Toldi	Órakeret
Törzsanyag	Arany János: Toldi	16
Helyi többlet	Irodalomelméleti ismeretek gyakorlása, elmélyítése. A mű részleteinek dramatizálása, projektek megvalósítása, rendszerezés, összefoglalás, tehetséggondozás, témazáró.	7
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK	
<ul style="list-style-type: none"> A mű szövegének közös órai feldolgozása Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) A mű erkölcsi kérdéskörének (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megértése Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben 	verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás mottó, páros rím, hangsúly, tiszta rím és asszonánc, beszélő, elbeszélő, próbatétel, jellemzési módok	

Témakör	III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret
Törzsanyag	Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről	11

	(karácsonyi ünnepekör) Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló	
Helyi többlet	Választható művek: Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról) Kőműves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban • A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása • A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben • A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése 		líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

<ul style="list-style-type: none"> • A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival • Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 	
--	--

Témakör	IV. Próza nagyepika – ifjúsági regény - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret
Törzsanyag	Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, tehetség gondozás, témazáró.	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése • A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás • A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel • A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése • A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban • Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 		történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör	V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Daniel Defoe: <i>Robinson Crusoe vagy</i> Antoine de Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i>	5
Helyi többlet	-	0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése • A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás • A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel • A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése • A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban • Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 		A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Témakör	VIII. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

- Arany János: Toldi
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

- Arany János: A walesi bárdok (részlet)
- Arany János: Toldi (részletek)
- Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
- Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

6. TANTÁRGYI ISMERTETŐ: 7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

- A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is.
- A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.
- **A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:**
 - Korok és portrék,
 - Magyar vagy világirodalmi regény,
 - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
 - Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
 - A 20. századi történelem az irodalomunkban,
 - Szórakoztató irodalom.

- A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.
- Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani.
- Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.
- Az irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
- Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

- A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal.
- Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.
- Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival.
- Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése.
- Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

7. TÉMAKÖRÖK, TÖRZSANYAGOK, HELYI TÖBBLET, ÓRAKERET, FEJLESZTENDŐ FELADATOK ÉS ISMERETEK, FOGALMAK ÉVFOLYAMONKÉNT

Témakör	I. Korok és portrék: - A középkor	Órakeret
Törzsanyag	István király intelmei Imre herceghez (részletek)	3
Helyi többlet	A középkor megismerése: a kiselőadás gyakorlása	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése Az európai kultúra kialakulásának megismerése 		középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

Témakör	II. Korok és portrék: - Reneszánsz, humanizmus, reformáció	Órakeret
Törzsanyag	<p>Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)</p> <p>Janus Pannonius: Pannonia dicsérete</p> <p>Balassi Bálint: Egy katonaének</p> <p>Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki</p> <p>Irodalom és színház vagy film kapcsolata</p> <p>A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia</p> <p>vagy később tárgyalva:</p> <p>Molière: A képzelt beteg</p>	11
Helyi többlet	<p>Választható művek: Mátyás királlyá koronázása;</p> <p>Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró</p> <p>Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>Bornemisza Péter: Siralmas énnékem</p> <p>Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)</p> <p>Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen vagy</p> <p>Bibliafordítások (Vizsolyi Biblia, Sylvester János Újszövetség fordításának előszava)</p> <p>Könyvnyomtatás jelentősége</p> <p>Zoltárfordítások (Szenczi Molnár Albert)</p> <p>Összefoglalás, számonkérés.</p>	7
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése A reneszánsz világkép értelmezés 		reneszánsz, humanizmus, reformáció,

<ul style="list-style-type: none"> • A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése • A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése • A reneszánsz drámváltozatok elkülönítése • Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása 	könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia) zsoltár, műfordítás
--	--

Témakör	III. Korok és portrék: - Irodalmunk a 17-18. században	Órakeret
Törzsanyag	Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	4
Helyi többlet	Választható művek: Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát Összefoglalás, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése • A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése • A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése • A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében 		kuruc kor, toborzódal, bujdosóénekek, siratóénekek, levél, emlékirat

Témakör	IV. Korok és portrék: - Klasszicizmus és romantika	Órakeret
Törzsanyag	Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Kölcsey Ferenc: Huszt Kölcsey Ferenc: Emléklapra Kölcsey Ferenc: Himnusz Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek) Vörösmarty Mihály: Szózat Vörösmarty Mihály: Ábránd Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus Jókai: A huszti beteglátogatók	32

	Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője <i>vagy</i> A két koldusdiák	
Helyi többlet	Választható művek: Petőfi Sándor: Csokonai Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Kossuth-nóta Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet) Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek Arany János: Szondi két apródja Összefoglalás, rendszerezés, tehetséggondozás, témazáró.	4

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK	FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda) Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése A kispikái és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.) 	romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

Témakör	V. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
Törzsanyag	Jules Verne: Kétévi vakáció <i>vagy</i> Tonke Dragt: Levél a királynak <i>vagy</i> Mándy Iván: Az enyedi diák <i>vagy</i>	4

	Csukás István: Vakáció a halott utcában	
Helyi többlet	A műhöz kapcsolódó fejlesztési feladatok és ismeretek elmélyítése. Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.) Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ) 		történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

Témakör	VI. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

- Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
- Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője **vagy** A két koldusdiák
- Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
- Shakespeare: Romeo és Júlia

MEMORITEREK:

- Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
- Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
- Kölcsey Ferenc: Huszt
- Kölcsey Ferenc: Emléklapra
- Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
- Petőfi Sándor: Nemzeti dal
- Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
- Petőfi Sándor: Szeptember végén

IRODALOM 8.

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Ady Endre: Őrizem a szemed Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Babits Mihály: Ádáz kutyám Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Juhász Gyula: Milyen volt... Dsida Jenő: Hálaadás József Attila: Rejtelmek József Attila: Kertész leszek József Attila: Születésnapomra Reményik Sándor: Templom és iskola Áprily Lajos: Március Radnóti Miklós: Nem tudhatom	14
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> Ady Endre: Ember az embertelenségben Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék Áprily Lajos: A rím Radnóti Miklós: Hetedik ecloga <p>Istenkeresés a XX. század protestáns szerzőinek alkotásaiban</p> <p>Ajánlott, választható művek:</p> Pl. Ady Endre: pl. Az Úr érkezése/Krisztuskereszt az erdőn/ Imádság háború után Adja az Isten, Krisztus-kereszt az erdőn; stb. Pl. Tóth Árpád: pl. Isten oltó kése; Pl. József Attila: Istenem	7

	<p>Pl. Dsida Jenő: pl. Templomablak/Nagycsütörtök/ Húsvéti ének</p> <p>Pl. Reményik Sándor: pl. Kegyelem/Csendes csodák/Pilátus</p> <p>Pl. Áprily Lajos: pl. Menedék, Imádság, Haza, Templom, és/vagy</p> <p>Pl. Nemes Nagy Ágnes: Lázár</p> <p>Pl. Sánta Ferenc: Isten a szekéren</p> <p>Pl. Kányádi Sándor: Noé bárkája felé</p> <p>Pl. Szabó Lőrinc: Tücsökgzene – Isten Pl. (Túrmezei Erzsébet, Lukátsi Vilma, Füle Lajos verseiből)</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése • A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása • Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása • Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése • Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása • Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése • Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum 		<p>metonímia, szimbólum; anafora</p> <p>keresztény ünnepek, bibliai személyek</p>

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	<p>Kós Károly: Az országépítő (részlet)</p> <p>Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály</p> <p>Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálíg</p> <p>Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)</p> <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)</p> <p>Nyirő József: Uz Bence (részlet)</p>	11
Helyi többlet	<p>Választható művek:</p> <p>Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)</p> <p>Móricz Zsigmond: Hét krajcár</p> <p>Móricz Zsigmond: A fillentő</p> <p>Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.</p>	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK

<ul style="list-style-type: none"> • A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése • A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella • Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése • A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése • Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) 	kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma
---	---

Témakör	I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében – C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	Órakeret
Törzsanyag	Reményik Sándor: Mi a magyar?	2
Helyi többlet	Választható művek: Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése • A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban • Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 		békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Szabó Lőrinc: Tücsökgzene (részletek) Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet Weöres Sándor: A társ Kányádi Sándor: Két nyárfa Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	12
Helyi többlet	Választható művek: Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem	1

	Csoóri Sándor: Szomorúság Összefoglalás, rendszerezés, témazáró.	
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal) Szóképek, alakzatok felismerése 		lírai önéletrajz, népies dal

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	4
Helyi többlet	Választható: Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Illyés Gyula: Hősökről beszélék (részlet)	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában A groteszk megjelenése a korszak irodalmában 		egyperces, groteszk, humor

Témakör	II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében – C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	2
Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése 		dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ,

<ul style="list-style-type: none"> • A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése • Drámarészletekből drámaegész kibontása • Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben 	dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus
---	--

Témakör	III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) vagy Harbach 1944 Choli Daróczy József: Dal Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	6
Helyi többlet	Választható művek: Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán Összefoglalás, rendszerezés, témazáró	1
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> • A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban • Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. • Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása • Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 		jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

Témakör	IV. Szórakoztató irodalom	Órakeret
Törzsanyag	Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	3
Helyi többlet		0
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK

<ul style="list-style-type: none"> Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében 	szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény
---	---

Témakör	V. Tanév végi ismétlés, rendszerezés	Órakeret
Törzsanyag	-	0
Helyi többlet	A tanév során tanult legfontosabb ismeretek felidézése, rendszerezése.	4

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

- Móricz Zsigmond: Pillangó **vagy** a Légy jó mindhalálig
- William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia **vagy** Molière: A képzelt beteg
- Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Ady Endre: Őrizem a szemed

Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)

József Attila: Születésnapomra

József Attila: Mama

Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)

Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

8. JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoporthoz tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

illette a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.